

1 april 2010 **Sofitel Cocagne in Eindhoven**

In opdracht van het ministerie van OCW en in het kader van de subsidieregeling Excellentie organiseren EDventure (vereniging onderwijsadviesbureaus), SLO en het projectbureau Kwaliteit van de PO-Raad gedurende drie schooljaren jaarlijks drie kennisconferenties. Staatssecretaris Dijkzma wil hiermee vooral ook scholen die geen subsidie hebben ontvangen, tegemoet komen.

Op 1 april 2010 vindt van 9.30 uur tot 16.15 uur in het Sofitel Cocagne in Eindhoven de tweede conferentie plaats. Graag nodigen wij u hierbij uit voor deze tweede kennisconferentie 'Aan de slag met cognitief talent'.

Doelgroep

De besturen en scholen die een projectaanvraag hebben ingediend in het kader van de subsidieregeling excellentie. De deelname aan de conferentie is kosteloos. Omdat het aantal deelnemers beperkt is, raden wij u aan snel te reageren.

Programma

Tijdens deze conferentie wordt onder andere een lezing gegeven door dr. Willy Peters, deskundige op het gebied van het signaleren van (hoog)begaafde leerlingen, inclusief onderpresteerders. Er zijn drie workshoprondes waarin u workshops kunt volgen van diverse deskundigen uit het veld om u te laten inspireren over onderwerpen als signalering, verrijking, plusgroepen en de inzet van ICT. Een van de workshoprondes is gereserveerd voor het bezoeken van de informatiemarkt en het informatiecafé. In het informatiecafé kunt u ervaringen uitwisselen en aan een team van deskundigen vragen stellen over het signaleren en begeleiden van cognitief talent.

Graag tot ziens op de conferentie!

Annemarie Kaptein en Helen Bintevinos (EDventure)
Mark Weekenborg (PO-Raad)
Nora Steenbergen-Penterman (SLO)

Programma

09.30 - 10.00 uur	Ontvangst met koffie
10.00 - 10.05 uur	Openingswoord Annemarie Kaptein namens EDventure, PO-Raad en SLO
10.05 - 11.00 uur	Hoofdlezing Dr. Willy Peters: Hoogbegaafdheid, de weerbarstigheid in de praktijk
11.00 - 11.15 uur	Programmawissel, naar de workshops
11.15 - 12.30 uur	Workshop ronde 1
12.30 - 13.30 uur	Lunch
13.30 - 14.45 uur	Workshop ronde 2
14.45 - 15.00 uur	Programmawissel, naar de workshops
15.00 - 16.15 uur	Workshop ronde 3
16.15 uur	Einde

Schema workshops*

nummer	uitvoerder(s)	titel	ronde 1	ronde 2	ronde 3
01.1 en 01.2	Desiree Houkema (SLO) en Yvette Eveleens (Kennisset)	Acadin, digitale (leer)omgeving voor cognitief talent	•		•
02.1 en 02.2	Sonja Borgsteede (OBD Noordwest)	Oplossingsgerichte gesprekken met (hoog)begaafde leerlingen	•		•
03.1 en 03.2	Judith te Boekhorst-Reuver (SLO)	Organisatie van plusgroepbijeenkomsten	•		•
04.1 en 04.2	Dolf Janson Senior trainer / consultant werkzaam bij het APS	Taal leren als rijke context	•		•
05.1 en 05.2	Greetje van Dijk (MHR)	Het Dolfijnplan: structureel verrijkingsonderwijs	•		•
06.1 en 06.2	Edith van Huijkelom (DOBA-SOM Onderwijsadviseurs)	Excellent leren en Passend onderwijs	•		•
07.1 en 07.2	Loes Stadhouders (SLO)	Verrijkingsactiviteiten voor de groepen 1 en 2		•	•
08.1 en 08.2	Fred van de Poll (Nutsschool M.M. Boldingh uit Den Haag)	Plusklas van het Hoogbegaafdheidsproject Den Haag		•	•
09.1 en 09.2	Astrid Mol en Floor Raeijmaekers (Stichting Inos)	Passend onderwijs natuurlijk ook voor de (hoog)begaafde leerling		•	•
10.1 en 10.2	Esther de Boer (KPC)	Werken met een persoonlijk leerplan		•	•
11.1 en 11.2	Minka Dumont (Plusklasleerkracht Amstelveen)	Rijke lessen... zetten je aan het denken		•	•
12.1 en 12.2	Sara Steijn (Orion Programma)	Wetenskapsknooppunten bieden kansen voor talent		•	•

* U kunt maximaal twee keuzeworkshops reserveren, in de overgebleven ronde bezoekt u de Informatiemarkt en het informatiecafé.

Workshops – inhoud

01.1 en 01.2 Acadin, digitale (leer)omgeving voor cognitief talent

---

Ronde 1 en 3

Ook voor leerlingen met cognitief talent is het van belang dat zij de ruimte krijgen om hun talenten te ontwikkelen. Acadin levert hieraan een bijdrage door het bieden van mogelijkheden om hun grenzen te verleggen. Acadin bevat een digitale (leer)omgeving met toegang tot verrijkende leeractiviteiten voor leerlingen met cognitief talent. Leerkrachten en leerlingen worden ondersteund bij het selecteren van geschikt leermateriaal dat aansluit bij de behoeften, mogelijkheden en interesses van een individuele leerling. In deze workshop maakt u kennis met de mogelijkheden die Acadin biedt.

(zie ook www.acadin.nl)

Desirée Houkema,

Cognitief psycholoog, 'Specialist in Gifted Education' en werkzaam als leerplanontwikkelaar bij SLO, het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling.

Yvette Eveleens

Productmanager van Acadin.nl; de digitale (leer)omgeving voor cognitief talent en werkzaam bij Kennisnet

---

02.1 en 02.2 Oplossingsgerichte gesprekken met (hoog)begaafde leerlingen

---

Ronde 1 en 3

Het komt in de praktijk regelmatig voor dat (hoog)begaafde leerlingen, ondanks hun goed ontwikkelde cognitieve capaciteiten, problemen ervaren in de uitvoering van taken. Zij lopen bijvoorbeeld vast op taakaanpak en –structuur of worden belemmerd door een te perfectionistische instelling. Werkhoudingsproblemen, onderpresteren en het niet kunnen voldoen aan verwachtingen (van henzelf of van de omgeving) liggen op de loer. Een uiterst succesvolle wijze om deze kinderen te benaderen en begeleiden is door middel van een 'oplossingsgericht coachingsgesprek'. In dit gesprek wordt niet het probleem, maar de oplossing centraal gesteld. Er wordt 'gewerkt aan wat werkt' en de leerling zelf wordt verantwoordelijk voor zijn eigen leerproces. Zeker (hoog)begaafde leerlingen zijn vaak uitstekend in staat om te reflecteren, zichzelf te verwoorden en een daadwerkelijke bijdrage te leveren aan dit proces.

In deze workshop ervaart u de kracht van constructieve gespreksvragen en krijgt u praktische handvatten om hier zelf direct mee aan de slag te kunnen.

Sonja Borgsteede

Onderwijsadviseur/psycholoog en trainer bij OBD Noordwest

03.1 en 03.2 Organisatie van plusgroepbijeenkomsten in het PO

Ronde 1 en 3

(Hoog)begaafde leerlingen hebben naast uitdaging op cognitief gebied behoefte aan contacten met ontwikkelingsgelijken. Een plusgroep kan dit beide bieden. Maar hoe organiseer je dat? In deze bijeenkomst wordt ingegaan op de voor- en nadelen van het bieden van verrijking in een plusgroep en worden aan de hand van de Checklist 'Hoogbegaafdenwijzer Basisonderwijs' aandachtspunten gegeven voor het organiseren van plusgroepbijeenkomsten in het primair onderwijs. De basisvoorwaarden, selectiecriteria en structuur van een plusgroep zullen worden besproken en daarnaast komen ook het onderwijsaanbod, de leerkrachtcompetenties en de wijze van evalueren aan bod. Praktijkervaringen van diverse plusgroepen dienen hierbij als voorbeeld en er is voldoende tijd voor uitwisseling en het stellen van vragen.

Judith te Boekhorst-Reuver

Orthopedagoog en 'Specialist in Gifted Education' en is als leerplanontwikkelaar werkzaam bij SLO, waar zij onder andere werkzaamheden uitvoert voor het Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid voor het Primair Onderwijs.

04.1 en 04.2 Taal leren als rijke context

Ronde 1 en 3

Verrijking bij taal is al snel vooral toepassing: een opdracht (vaak op een ander vakgebied) waarin taaluitingen gebruikt worden. De vraag is of er dan genoeg sprake is van leren binnen het taaldomein. Dat kan ook anders. In deze workshop maakt u kennis met een aantal onderzoeksopdrachten waarin taal object van onderzoek is. Hierbij zijn taalvaardigheid, maar ook analytisch vermogen, logisch redeneren en onderzoeksvaardigheid nodig. U maakt actief kennis met deze werkwijze en krijgt richtlijnen mee om daarmee zelf verrijkende taallessen te organiseren.

Dolf Janson

Senior trainer / consultant werkzaam bij het APS

05.1 en 05.2 Het Dolfijnplan: structureel verrijkingsonderwijs

Ronde 1 en 3

Vorig jaar ontwikkelde Surplus, het begaafdencentrum van MHR, de dolfijn-excellent aanpak. In dit plan wordt uitgekend gebruik gemaakt van de expertise die Surplus de afgelopen 20 jaar heeft opgebouwd. Het hoofddoel is het scheppen van een excellent leef- en werkklimaat voor de bredere doelgroep van knappe koppies: van voorlijk tot en met hoogbegaafd/hoogintelligent, als ook voor kinderen met specifieke talenten. In de eerste fase van dit plan wordt, naast het signaleren, gestart met het opzetten van verrijkingsonderwijs. Langs de lijn van compacten en verrijken van het reken- en/of taalonderwijs wordt een cultuurverandering ingezet. Essentieel is de structurele aanpak met zowel aandacht voor het welbevinden als het bieden van een uitdagend intellectueel klimaat, waarbij leerlingen en leerkrachten zich als dolfinen in het water voelen. Tijdens deze workshop krijgt u zicht op de mogelijkheden om een doorgaande lijn verrijkingsonderwijs te implementeren. De ervaringen van verschillende scholen kunnen u daarbij helpen, van kleine scholen met combinatieklassen, tot scholen die kiezen voor plusklassen bij groep 1 t/m 8.

Greetje van Dijk

Senior-adviseur werkzaam bij MHR- Gouda

06.1 en 06.2 Excellent leren en Passend onderwijs

Ronde 1 en 3

Wie aan passend onderwijs en de één zorgroute denkt koppelt dit meestal aan de zwakke leerlingen die speciale zorg behoeven. In deze workshop wordt duidelijk dat deze werkwijze tevens heel goed past bij de aandacht voor excellent leren. De uitwerking van deze route is voor excellent lerenden echter anders dan bij de zwakkere leerlingen. In de workshop wordt nader ingegaan op dit aspect, waarin een beredeneerd aanbod voor slimme kinderen centraal staat.

Edith van Huijkelom

Senior adviseur / gezondheidszorgpsycholoog (BIG)/ kinder- en jeugdpsycholoog (NIP) werkzaam bij DOBA-SOM Onderwijsadviseurs

---

07.1 en 07.2 Verrijkingsactiviteiten voor de groepen 1 en 2

Ronde 2 en 3

Hoe creëer je een rijk en uitdagend aanbod voor jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong? In deze workshop kunt u via afwisselende werkvormen en theorie inzicht verwerven (of kennis opfrissen) in het signaleren en begeleiden van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. Er worden diverse verrijkingsactiviteiten aangeboden en uitgedeeld voor leerlingen van groep 1 en 2, die u vervolgens direct kunt inzetten in de eigen schoolpraktijk.

Loes Stadhouders

Leerplanontwikkelaar en werkzaam bij SLO, waar zij onder andere werkzaamheden uitvoert voor het Landelijk Informatiepunt (Hoog)begaafdheid voor het Primair Onderwijs.

08.1 en 08.2 Plusklas van het Hoogbegaafdheidsproject Den Haag

---

Ronde 2 en 3

Het Hoogbegaafdheidsproject Den Haag wil een integrale aanpak scheppen voor excellerend onderwijs. Dat gebeurt via 4 deelprojecten in de 3 schooljaren 2008-2009 t/m 2010-2011: Signalering/Handelingsplanning, Inrichten van Plusklassen, Uitproberen van het Leonardo-concept en een Aanbod van digitale leerstof vormen die deelprojecten.

In deze workshop komt het deelproject Inrichten van Plusklassen aan bod. Vijf Haagse basisscholen zijn hiermee aan de gang, waaronder de Nutsschool M.M. Boldingh.

Directeur Fred van de Poll zet in deze workshop onder meer uiteen wat de selectiecriteria voor de plusklas zijn, voor welke verrijkingsactiviteiten men kiest en hoe het werk in de plusklas is verbonden met het werken in de groep. Hij gaat daarover ook graag in discussie.

Fred van de Poll

Basisschooldirecteur met bureau dat zich richt op support/coaching van schooldirecties

---

09.1 en 09.2 Passend onderwijs natuurlijk ook voor de (hoog)begaafde leerling

---

Ronde 2 en 3

In deze workshop maakt u kennis met het totaalconcept van het Expertisecentrum Hoogbegaafdheid Eureka! van de stichting INOS (26 basisscholen) uit Breda.

Dit concept bestaat uit:

- Een expertisecentrum Hoogbegaafdheid Eureka!:
  - Trajectbegeleiding (van signalen van hoogbegaafdheid tot door het bestuur bekostigd intelligentieonderzoek en plaatsing in de verrijkingsklassen)
  - Bovenschoolse verrijkingsklassen (3 klassen waar inmiddels circa 170 hoogbegaafde leerlingen 1 dagdeel per week naartoe komen)
  - Online kenniscentrum voor scholen en ouders (eureka.inos.nl)
  - Eureka!Mobiel en Kleuterbegeleiding (structurele, handelingsgerichte begeleiding van leerkrachten met hoogbegaafde leerlingen in de groep, begeleiding van leerkrachten van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en begeleiding en ondersteuning van interne begeleiders bij o.a. het schrijven van hoogbegaafdheidsbeleid)
- Het realiseren van passend onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen op alle (26) basisscholen (onder begeleiding van Eureka!Mobiel en de Kleuterbegeleiding)
- Het opzetten van plusklassen op een aantal grotere scholen binnen de stichting (de bovenschoolse verrijkingsklassen zullen uiteindelijk worden vervangen door plusklassen in de eigen buurt)
- De ontwikkeling van een aantal scholen die het signaleren en begeleiden van begaafde leerlingen als specialisatie hebben.

Als u nieuwsgierig bent naar onze uitdagingen en successen gaan wij graag met u in gesprek.

Astrid Mol

Coördinator/trajectbegeleider, werkzaam bij Expertisecentrum Hoogbegaafdheid Eureka

Floor Raeijmaekers

Handelingsgericht begeleider, werkzaam bij Expertisecentrum Hoogbegaafdheid Eureka

---

10.1 en 10.2 Werken met een persoonlijk leerplan

Ronde 2 en 3

Leerlingen worden in dit plus-arrangement uitgedaagd te werken aan hun passie door middel van een persoonlijk leerplan, onder begeleiding van een coach. KPC Groep vertaalde de Amerikaanse Big Picture Learning filosofie en het One Kid at a Time onderwijsconcept naar de Nederlandse situatie. Het gaat uit van de aanname dat door persoonlijk onderwijs de leerling eigenaar wordt van het eigen leerproces, met intrinsieke motivatie en zelfverantwoordelijkheid als gevolg. Het arrangement 'werken met een persoonlijk leerplan' is ontleend aan deze filosofie en richt zich op getalenteerde leerlingen om zo te komen tot een curriculum dat recht doet aan hun talenten en interesses. In deze workshop komt onder andere door ervaringen van pilotscholen aan bod wat dit programma oplevert voor leerlingen en voor scholen die vorm willen geven aan onderwijs voor excellerende leerlingen en leerlingen die dreigen onder te presteren.

Esther de Boer

Adviseur bij KPC Groep, gespecialiseerd in hoogbegaafdheid en projectleider van het project Stimulering excellentie en (hoog)begaafde leerlingen in het primair onderwijs; 'Excelleren accelereren'

11.1 en 11.2 Rijke lessen... zetten je aan het denken

Ronde 2 en 3

De criteria waar lesmaterialen voor hoogbegaafden aan moeten voldoen zijn waarschijnlijk wel bekend: open opdrachten met een hoog abstractieniveau die een beroep doen op creativiteit, metacognitieve vaardigheden en zelfstandigheid. In de reguliere lesmethoden staan weinig tot geen van dit soort opdrachten.

Op welke manier kun je deze lessen dan toch geschikt maken voor hoogbegaafden? Hoe maak je een 'uitdagend project'? Maar ook... op welke manier laat je de kinderen zelf een les of onderwerp 'verrijken'? In deze workshop leert u op welke manier u kinderen aan het denken kunt zetten; u leert vragen en opdrachten formuleren die de hogere orde denkvaardigheden stimuleren en een manier waarop u dit de kinderen zelf kunt laten doen.

Minka Dumont

Plusklasleerkracht in Amstelveen en ontwikkelaar van projecten en lesmaterialen voor hoogbegaafden

---

12.1 en 12.2 Wetenschapsknooppunten bieden kansen voor talent

---

Ronde 2 en 3

Kinderen barsten van de talenten en zijn nieuwsgierig. Ieder kind wil de wereld om zich heen ontdekken en zich ontwikkelen. Het Orion Programma stimuleert de totstandkoming van regionale Wetenschapsknooppunten, die kinderen hiertoe uitdagen. Een Wetenschapsknooppunt is een duurzaam samenwerkingsverband tussen een universiteit, meerdere basisscholen en een intermediair, bijvoorbeeld een science centrum, een NLT steunpunt of een Academische pabo. In deze workshop ontdekt u met welke activiteiten de Wetenschapsknooppunten de talentvolle leerlingen uitdagen en hoe uw school daarin zou kunnen participeren.

Sara Steyn

Programmaleider van het Orion Programma en werkzaam bij het platform Bèta-Techniek

---

Informatiemarkt en informatiecafé

Ronde 1 en 2

Een van de workshoprondes is gereserveerd voor het bezoeken van de informatiemarkt en het informatiecafé. Op de informatiemarkt treft u een zeer divers aanbod van producten (waaronder vele verrijkmingsmaterialen) en diensten voor het onderwijs aan. In het informatiecafé kunt u ervaringen uitwisselen met andere scholen en besturen en kunt u in een persoonlijk gesprek aan een team van deskundigen vragen stellen over het signaleren en begeleiden van cognitief talent.

Inschrijven en informatie

Waar?

Sofitel Cocagne Eindhoven
Vestdijk 47
5611 CA Eindhoven

Wanneer?

Donderdag 1 april 2010 van 09.30-16.15 uur

Voor wie?

Voor medewerkers van scholen die een aanvraag hebben ingediend in het kader van de subsidieregeling excellentie.

Inschrijven

Inschrijven voor de conferentie kan uitsluitend individueel online via <http://www.deelnameregistratie.nl/welkom.asp#214> of kijk op www.deelnameregistratie.nl.

Tijdens uw inschrijving reserveert u ook direct uw workshops. Volgeboekte workshops worden (browserafhankelijk) aangegeven met een rode balk en/of een sterretje en kunnen wel worden aangeklikt maar niet meer worden toegewezen. Check uw totaaloverzicht in stap 5.

Maak uw inschrijving definitief middels de knop `OK + VERZEND` onderaan uw totaaloverzicht in stap 5. U ontvangt per omgaande een mailbevestiging met de gegevens van uw aanmelding. Tevens ontvangt u een deelnameregistratie account waarmee u online uw inschrijving kunt bekijken of wijzigen. Ontvangt u geen mailbevestiging, neem dan direct contact op met de deelnameregistratie.

Indien u verhinderd bent kunt u zelf uw inschrijving online annuleren. Of uw bericht van verhindering mailen naar excellentie@deelnameregistratie.nl onder vermelding van uw naam, woonplaats en titel van de conferentie.

De inschrijving blijft geopend tot en met 26 maart 2010 of totdat het maximum aantal deelnemers is bereikt.

Aan deelname zijn geen kosten verbonden.

Informatie

- Voor inhoudelijke informatie over de conferentie kunt u een e-mail sturen aan: infohoogbegaafd@slo.nl
- Voor informatie over uw inschrijving kunt u contact opnemen met de deelnameregistratie, telefoon 036-5331941 (10.00 – 12.00 uur) of e-mail excellentie@deelnameregistratie.nl